

Izbija svak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23. ILL., PONEDELJEK, 9. JULIJA (JULY 9), 1945 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 132 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Enote ameriške bojne mornarice v bližini japonske celine!

Letalci potopili in poškodovali nadaljnjih 16 japonskih ladij in parnikov. Bombni napadi na japonska mesta in industrijska središča se nadaljujejo.—Avstralske čete raztegnile in konsolidirale pozicije na vzhodnem obrežju otoka Bornea.—General Kaišek razkril kitajske in japonske izgube v osemletni vojni

Guam, 9. jul.—Enote ameriške bojne mornarice so se približale japonski celini, poroča glavni stan admirala Nimitza. Bojna letala so potopila in poškodovala nadaljnjih 16 japonskih ladij in parnikov. Število ladij in parnikov, ki so bili potopljeni v zadnjih 15 dneh, je poskočilo na 305. Tokio poroča, da so ameriška bojna letala ponovno bombardirala japonska letališča in druge vojaške objekte. Japonske avtoritete so odredile evakuacijo 200,000 ljudi iz mest na otoku Honshu, ki so tarča bombnih napadov. Ti bodo poslani na otok Hokkaido.

Japonci so priznali, da so bombe povzročile ogromno škodo v mestih in industrijskih središčih.

Manila, Filipini, 9. jul.—Čete sedme avstralske divizije so prodrlje sedem milj daleč v notranjnost otoka Bornea od Balikpapan, mornarične baze, in se približale Penadžamu in Samarindu, kjer so oljna polja, pravi vest iz glavnega stana generala Douglasa MacArthurja. Operacije čet podpirajo ameriška bojna letala.

Nadaljnje avstralske čete so se izkrcale na južnem obrežju Bornea v bližini Manggara skoro brez odpora s strani japonskih sil.

Guam, 7. jul.—Čez 700 ameriških letališč trdnjav je vrglo skoro štiri tisoč ton zažigalnih in razstrelivnih bomb na japonska mesta in industrijska središča. Letalska ofenziva, ki se je pričela pred petimi tedni, se nadaljuje.

Tarče bombardiranja iz zraka so bili Shimotsu, oljno središče, 30 milj južnozapadno od Osake. Kofu, železniško križišče, 60 milj zapadno od Tokija. Akashi, središče letalske industrije, 275 milj južnozapadno od Tokija.

Chiba, križišče treh železnic, 16 milj južnovzhodno od Tokija. Shimizu, pristaniščno mesto, 75 milj južnozapadno od Tokija.

To je bil že osmi napad na ta japonska mesta v zadnjih dvanajstih dneh. Zadnji napad je vodil general Carl A. Spaatz, ki je sestavil načrte letalske ofenzive, ki je rezultirala v razdejavanju nemških mest.

Admiral Chester W. Nimitz je naznanil, da so enote ameriške pomorske in letalske sile potopile nadaljnjih 16 japonskih parnikov. V zadnjih trinajstih dneh so te potopile in poškodovala 284 japonskih ladij in parnikov.

Novi bombni napadi so bili izvršeni na Tokio. Čez sto ameriških bombardnikov tipa B-29 je metalo bombe na japonsko prestolnico. Samo devet japonskih letal se je dvignilo v zrak in izmed teh sta bili dve sestreljeni. Ameriške bombe so razbile 32 japonskih letal na letališču pri Tokiju.

General Joseph W. Stilwell, poveljnik desete ameriške armade na Okinawi, je dejal, da samo letalska sila ne bo porazila Japoncev, čeprav so bombe razdejale mnogo japonskih mest. Potrebna bo invazija japonske celine, da se zdrobi odpor sovražnika.

General Roy S. Geiger, poveljnik zborov pomorščakov na Pacifiku, je rekel, "da Japonska dozoreva za invazijo. Naše sile lahko invadirajo japonsko celino. Zadevne priprave so v teku in vsa znamenja kažejo, da

Amerika prevzela nemški trust

Člani nemške administracije odstranjeni

London, 7. jul.—Ameriško vrhovno poveljstvo je zaseglo ogromne kemične tovarne nemškega trusta, ki je znan pod imenom I. G. Farbenindustrie. Ta kombinacija kemičnih industrij, ki so bile deloma porušene v bombnih napadih, bo obnovila produkcijo.

Pričakuje se, da bodo tovarne trusta izdelovale umetna gnojila, da se olajša živilska situacija po vsej Evropi, zlasti pa v Nemčiji, Franciji, Jugoslaviji, Grčiji in drugih državah. Vsi člani nemške administracije so bili odstavljeni. Kontrola nad trustom je bila poverjena poveljstvu ameriške armade.

Končna usoda tovarne nemškega trusta še ni odločena. Trust je bil ustanovljen v sedanji obliki l. 1925 s kapitalom 646,000,000 mark. L. 1942 se je kapital povečal na 1,400,000,000 mark. I. G. Farbenindustrie je postala največja industrijska kombinacija v Evropi, za katero je delalo 218,000 delavcev pred izbruhom vojne. Število se je povečalo v vojnem času.

Tovarne trusta so zalagale Hitlerjevo vojno mašino z umetnim gorivom, kavčukom, živili, kemikalijami, strelivom in drugim materialom.

Konferenca juristov v Londonu

Obraznave proti vojnim zločincem

London, 7. jul.—Britski, ameriški, ruski in francoski juristi so na konferenci, ki se je pravkar pričela, dosegli sporazum glede masne obravnave proti vojnim zločincem. Naznanilo pravi, da bodo poslali svoje reprezentante na kontinentalno Evropo z namenom, da ti določijo mesto, v katerem se bo vršila masna obravnava.

Berlin se omenja kot mesto, v katerem naj bi se vršile obravnave proti vojnim zločincem. Pred zavezniški tribunal pridejo Hermann Goering, Joachim von Ribbentrop in drugi člani nazijske hierarhije. Pričakuje se, da bodo juristi zborovali več dni v Londonu.

Prvič v zgodovini bodo prišli pred vojaški tribunal oni, ki so podžgali vojno in kršili mednarodne pogodbe. Juristi so zavrgli načelo, da je vojna častni način izravnave mednarodnih konfliktov. Obtoženci bodo kaznovani za zločine, katere so izvršili v vojnem času.

Vodja irskih rebelv aretiran

Dublin, Irska, 7. julija.—Hugh McAteer, vodja irske republikanske armade, rebelne organizacije, ki je bil nedavno izpuščen iz ječe, je bil aretiran. Premier Eamon de Valera je razkril v parlamentu, da je McAteer obnovil rebelne aktivnosti, ko je prišel iz ječe.

Ruski poslanik odpotoval v Moskvo

Washington, D. C., 7. julija.—Andrej Gromyko, ruski poslanik v Washingtonu, je odpotoval v Moskvo, kjer bo poročal sovjetskemu uradnikom o konferenci Združenih narodov, ki se je vršila v San Franciscu. Koliko časa bo ostal v Moskvi, ni znano.

AMERIKA PRIZNALA POLJSKO VLADO V VARŠAVI

Diplomatična zveza zadovoljiva, pravi Truman

SVOBODNE IN TAJNE VOLITVE

Washington, D. C., 7. julija.—Amerika in Velika Britanija sta priznali novo poljsko vlado narodne enotnosti, ki je bila ustanovljena v Moskvi 28. junija in katere sedež je v Varšavi. Obe sta naglasili, da je priznanje poljske vlade v soglasju z zaključkom, ki je bil sprejet na konferenci med predsednikom Rooseveltom, maršalom Staljinom in premierjem Churchillom v Jalti na Krimu. Priznanje je zapečatilo usodo poljske ubežne vlade v Londonu, s katero sta Amerika in Velika Britanija imeli zvezo od izbruha vojne v Evropi.

V Washingtonu in Londonu je bilo objavljeno naznanilo, da je priznanje nove poljske vlade prvi korak v izpolnitvi zaključka velike trojice.

Predsednik Truman je dejal, da je diplomatična zveza med Ameriko in poljsko vlado v Varšavi zadovoljiva. Arthur Bliss je bil imenovan za poslanika in bo kmalu odpotoval v Varšavo. On je bil imenovan za poslanika pri ubežni poljski vladi v septembru preteklega leta, a ni bil poslan v London, ker je postal očitno, da Rusija bo vztrajala ve poljske vlade. Lane, ki je pri zahtevi glede formiranja nobil prej poslanik v Colombiji, je v Washingtonu.

Zaključek, sprejet na konferenci v Jalti, določa razpis svobodnih in tajnih volitev na Poljskem. Pričakuje se, da se bodo vršile v bližnji bodočnosti. Stanislav Mikolajczyk, bivši predsednik poljske ubežne vlade v Londonu, je član nove poljske vlade. On ima pozicijo podpredsednika.

Poljske čete, ki so se borile pod britskim poveljstvom v Evropi, predstavljajo problem, ki še čaka rešitve. Te čete so prisegle zvestobo poljski ubežni vladi.

Cungking, Kitajska, 7. jul.—Zunanji urad je naznanil, da je Kitajska priznala poljsko vlado narodne enotnosti. Kitajska bo kmalu poslala poslanika v Varšavo.

Farrell naznanil razpis volitev

Argentina mora rešiti svoje probleme

Buenos Aires, Argentina, 7. jul.—Predsednik Edelmiro Farrell je naznanil, da bodo volitve razpisane pred koncem tega leta, obenem pa je poudaril, "da mi ne izdelujemo naših naslednikov."

Farrell je govoril pred grupo vojaških, mornaričnih in letalskih častnikov. Pred to grupo je nastopil tudi polkovnik Juan Peron, podpredsednik vlade in vojni minister. Farrell je dejal, da bo morala Argentina sama rešiti svoje probleme.

Oba, Farrell in Peron, sta komentirala napoko, ki se širi po deželi, in zagovarjala vojaško vlado, ki je predmet ostre kritike. Farrell je dejal, da so kritike neupravičene. "Nepokoje je posledica agitacije zunanjih agentov, ki hočejo omajati temelje vlade in republike," je dejal. "To se jim ne bo posrečilo." V momentu, ko je Farrell govoril, je počila bomba v soplepu borze. Dve osebi sta bili ubiti, šest pa ranjenih.

Domače vesti

Obisk Chicago.—Glavni urad SNPJ je 5. jul. obiskal Stane Krašovec, jugoslovanski delegat na konferenci Združenih narodov v San Franciscu. V Chicago je prišel v sredo zjutraj iz Washingtona in govoril na jugoslovanskem pikniku v So. Chicagu. Od tukaj je odpotoval v Cleveland na Slovenski dan.—Dalje so obiskali gl. urad: J. A. in Marguerite Ferlin iz Latrobe, Pa., Fred Ferlin iz Jolietta, Mary Porenta iz Nokomisa, Ill., in Hattie Smuda iz Chicaga, kakor tudi Erasmus Gorshe iz Clevelanda na svojem povratku iz Minnesote, kjer se je mudil v interesu Slovenskega narodnega muzeja kot njegov graditelj in ravnatelj.

Nov grob v Kansasu Mulberry, Kansas.—Tukaj je umrl Louis Aidnik, star 72 let, doma v Škocjanu na Dolenjskem in v Ameriki 42 let. Zapušča ženo, tri sinove in tri hčere. Pogreb je oskrbel Slovenski zadrudni pogrebni zavod v Frontenacu.

K vojakom Chicago.—Charles Jurkoshek, član društva Slavije 1 SNPJ, gre prihodno sredo v službo Strica Sama.

Hopkins dobil novo pozicijo

Posredovalec med delavci in delodajalci

New York, 7. jul.—Harry L. Hopkins, ki je igral važno vlogo kot svetovalec predsednika Roosevelta in predsednika Trumana v zadnjih dvanajstih letih, bo prevzel pozicijo kot načelnik odbora industrije ženskih oblek in bo reševal spore, ki se pojavijo med delavci in delodajalci. Naznanilo, da je Hopkins sprejel pozicijo, je objavil David Dubinsky, predsednik unije International Ladies' Garment Workers. Kot nepristranski načelnik odbora bo razsojal v sporih in predsedoval sejam, na katerih se bodo vršile razprave o sklepanju pogodb med unijo in delodajalci. V newyorški oblačilni industriji je uposlenih čez 50,000 delavcev.

Hopkins, ki je resigniral kot svetovalec predsednika Trumana, bo nasledil James J. Walkerja, čigar termin je potekel 1. junija. Walker je dejal, da bo držal pozicijo, dokler ne bo imenovan naslednik. Njegova letna plača je \$20,000, toda mnenje prevladuje, da bo Hopkins prejel večjo plačo. Kot svetovalec Roosevelta in Trumana, je Hopkins prejel letno plačo \$15,000.

Nikaragva potrdila čarter svetovne organizacije

Managua, Nikaragva, 7. jul.—Kongres je soglasno odobril čarter svetovne organizacije za vzdrževanje in zaščito miru, ki je bil sprejet in podpisan na konferenci Združenih narodov v San Franciscu. Nikaragva je prva država, ki je to storila.

Vladni odbor zahteva konec stavke

Washington, D. C., 7. julija.—Vojni delavski odbor je pozval tiskarje, ki so zastavkali proti R. R. Donnelley & Sons Co. v Chicagu in Cuneo Eastern Press, Philadelphia, Pa., naj se takoj vrnejo na delo. Stavkarji so člani unije Ameriške delavske federacije.

Divja stavka jeklarjev preklicana

Chicago, 7. jul.—Divja stavka, ki je zavrla produkcijo v jeklarnah Carnegie-Illinois Steel Corp., je bila sinoči preklicana. Stavkarji, člani unije CIO, so se odzvali apelu reprezentantov armade in mornarice, naj se vrnejo na delo.

Truman odredil zasego tovarn

Stavkarji se morajo vrniti na delo

Akron, O., 7. jul.—Mornarični department je v smislu odredbe predsednika Trumana zasegel pet tovarn Goodyear Tire & Rubber Co. in pozval stavkarje, člani unije kavčukarskih delavcev, naj se takoj vrnejo na delo. Nadzorstvo nad tovarnami je v imenu mornarice prevzel N. J. Clark. On je dejal, da bodo delavci, ki bi se upirali, kaznovani. Zasega je sledila, ko so se naporu glede izravnave konflikta izjalovili.

Zasega tovarn je bila odredjena na priporočilo Williama H. Davisa, načelnika odbora za ekonomsko stabilizacijo. V stavki, ki je izbruhnila pred devetnajstimi dnevi, je bilo zavojevanih 16,700 delavcev.

C. V. Wheeler, predsednik unije, je dejal, da se bodo vsi stavkarji vrnili na delo.

Obraznava proti Franku

Izročeni bo čehoslovanskim avtoritetam

London, 7. julija.—Naznanilo pravi, da sta se Robert H. Jackson, član ameriškega vrhovnega sodišča in pravni svetovalec zavezniškega vojaškega tribunala, in David Maxwell-Fyfe, britiki justični minister, sporazumela glede obravnave proti Karlu H. Franku, nacistu, ki je na listi vojnih zločincev. Frank je jetnik in glavnemu stanu zavezniškega poveljstva v Wiesbadenu, Nemčija.

Frank bo izročeni čehoslovanskim avtoritetam. On je bil gverner Češke in Moravske v času nemške okupacije. Kot tak je dal ustreliti veliko število talcev.

Obravnava proti Franku se bo vršila v Pragi v navzočnosti časnika. Če bo obsojen v smrt, ne bo obsojba takoj izvršena. On bo nastopil kot priča pred medzavezniškim vojaškim tribunalom, ko se bodo vršile obravnave proti drugim Nemcem, ki so na listi vojnih zločincev.

Pogajanja med Čehi in Poljaki

Fierlinger napovedal sklenitev pogodbe

Praga, Čehoslovakija, 7. jul.—Kljub sporu, ki je nastal zaradi Tešinja, rudarskega distrikta, bosta vladi Čehoslovakije in Poljske sklenili pogodbo vzajemne pomoči v bližnji bodočnosti.

Zdenek Fierlinger, predsednik čehoslovške vlade, je dejal, da se bodo pogajanja s poljsko vlado narodne enotnosti kmalu pričela. On je tudi napovedal mirno izravnavo spora glede Tešinja.

Fierlinger se je pravkar vrnil v Prago iz Moskve, kjer je imel razgovore z zunanjim komisarjem Molotovom in drugimi ruskimi voditelji. On je naglašal, da je popolnoma uverjen, da bo problem glede kontrole nekaterih obmejnih krajev rešen.

Čehoslovakija si prisvaja kraje, kjer Čehi tvorijo večino prebivalcev. Med temi sta Glatz-Klatchko in Ratibor, ki štejeta čez 200,000 prebivalcev. Fierlinger je na sestanku s časnika nagnil, da glavna problema sta živila in transportacija. Izrazil je upanje, da bo Hamburg, nemška luka, kmalu odprta prometu parnikov. Ti bodo dovažali živila in druge potrebščine, katere bodo iz Hamburga prihajale v Čehoslovakijo.

ČLAN TRUMANOVEGA KABINETA ODPSTOPIL

Morgenthau resigniral kot načelnik zakladnega departamenta

VINSON IZBRAN ZA NASLEDNIKA

Washington, D. C., 7. julija.—Fred M. Vinson, direktor urada za vojno mobilizacijo, bo imenovan za federalnega zakladnika, ko se bo predsednik Truman vrnil s konference velike trojice, se glasi naznanilo. On bo nasledil Henryja Morgenthauja, ki je resigniral.

Vinson je znan kot davčna avtoriteta. On je bil načelnik kongresnega odbeka za pota in sredstva, v čigar področje spadajo davčne zadeve. Vinson je nasledil Jamesa F. Byrnesa, sedanjega državnega tajnika, kot direktor urada za vojno mobilizacijo 5. aprila.

Washington, D. C., 7. julija.—Predsednik Truman je naznanil, da je Henry Morgenthau resigniral kot načelnik zakladnega departamenta in da je on sprejel resignacijo. Morgenthau bo ostal v kabinetu, dokler se Truman ne vrne s konference med njim, maršalom Staljinom in premierjem Churchillom, ki se bo vršila v bližini Berlina.

Morgenthau je siedil petim članom kabineta, ki so resignirali, odkar je umrl predsednik Roosevelt. Truman je dejal, da bo imenoval novega zakladnika po povratku v Washington s konference velike trojice.

Možnost je, da bo resigniral tudi notranji tajnik Harold L. Ickes. Truman je na sestanku s časnika nagnil, da bo Ickes odpotoval v London, kjer se bo pogajal glede sklenitve nove pogodbe med Ameriko in Anglijo, nanašajoča se na razpolaganje z oljem, ki ga producirajo oljnjaki na Srednjem vzhodu.

Truman je naznanil upokojitve O. J. Roberta, člana vrhovnega federalnega sodišča, ki je star 70 let. Za člana sodišča ga je imenoval predsednik Hoover i. 1930.

Morgenthau je na konferenci s časnika nagnil, da ne bo iskal nove službe v federalni vladi. Odsel bo na svojo farmo v New Yorku. Morgenthau je propagal mednarodno stabilizacijo denarstva. Zadevni načrt je bil sprejet na konferenci v Bretton Woodsu in je zdaj pred kongresom. Pričakuje se, da ga bo kongres sprejel.

De Gaulle pride v Ameriko

Sprejel je povabilo predsednika Trumana

Paris, 7. jul.—General Charles de Gaulle, predsednik francoske vlade, je z veseljem sprejel povabilo predsednika Trumana, naj pride v Ameriko. Doznavo se, da bo general dospel v Ameriko po zaključku konferencie velike trojice v Potsdamu, berlinskem predmetju.

Znamenja kažejo, da se bodo odnosi med Francijo in Ameriko izboljšali. De Gaulle je izrazil razočaranje, ker ni bil povabljen na konferenco velike trojice. On smatra to dejstvo za zapostavljanje Francije.

General De Gaulle je obiskal predsednika Roosevelta v Washingtonu v juliju preteklega leta. Rooseveltovo povabilo po zaključku konferencie v Jalti na Krimu generalu, naj se sestanje z njim v Alžiru, je De Gaulle zavrnil. Posledica je bila poslabšanje odnosov med Francijo in Ameriko.

Slovenski vodniki in preroki

DR. IVAN LAH
(Nadaljevanje)

Ivan Cankar (1876-1918)

"Vrhnika, prečudni kraj! V mehkem dotozju mi zakopni srce ob mislih nate. Kdo te je videl z bečimi očmi, kdo te je spoznal? Šli so mimo, videli so bele ceste, bele hiše in so šli dalje. Jaz pa sem ti pogledal v obraz kakor ljubljenu bitju in zdaj je moje srce bolno po tebi.

Kraj ravni pod gozdom, pod temnim, mogočnim Raskovcem sedi jata golobov; bele peruti se leskečejo v solnce. Tam je Vrhnika. Čez bore, čez hoje, od tihoga Krasa, od morja šumi burja, plane v ravan, postane, vztrpeče, osupla in utolažena ob toliki lepoti. Bela kakor nevesta se sveti na holmu sveta Trojica, razgleduje se po solčni ravnini, po tihem, sanjajočem močvirju, do žalostne gore in Krima. Zamolkla pesem, kakor vzdih iz globoke zemlje, od visokega neba, pretrese jasno tišino: na žalostni gori je zapel zvon, ki kraljuje od Krima do Ljubljanskega vrha. Pod pesmijo, nad ravnino trepetajoče, se lesketajo vasi, ugašajo in se vžigajo v čisti beloti: blešči se jim pod mladim solncem. Kakor ob prostranem jezercu leže bele, tihe, a iz jezera v tišini sanjajočega, se vzdigajo samotni otoki, nizke, s slamo krite kolibe, gruče brez in vrb in visokih jagnedi."

Tako je Cankar popisal svoj rojstni kraj. Tako je videl Vrhniko, ko ji je pogledal v obraz. Rodil se je na Klancu v mali hiši poleg stare cerkvice sv. Lenarta, "ki stoji pod sv. Trojico in Svetim Pavlom kakor dete neblagljeno in zavzdihno o mraku s tankim, vdanoprosječim glasom."

"Pod Svetim Pavlom, onkraj velike ceste, spi Močilnik v globoki kotanji, v večni senci... Bela megla se vzdiga iz Močilnika, vijoč se in trepetajoč hrepeni proti nebu, v veličastnem kelihu prinaša zvezdam nezasišane skrivnosti."

To je bil svet Cankarjeve mladosti, ki odseva v vseh različnih podobah iz njegovih del. Družina je bila ubožna in mnogoštevilna. Skrb za otroke je ležala na ramah drobne matere, ki ji je postavil Cankar v svojih delih najlepši spomenik.

V mladostnih spominih, ki nam jih je podal v "Mojem življenju", se nam odkriva njegova čudovita otroška duša, ki gleda v svet s široko odprtimi očmi in prezgodaj spoznava lažnivost življenja. Zato raste v njem svet sanj, ki ga vabi z magično silo za seboj.

"Slaboten sem bil, preveč zasran, za hlapčevsko delo ne poraben. Mesec dni ali še ne sem bil za pastirja pri sosedu, ki mi je dal za plačilo obilen kos kruha na dan. Krave so uhajale v deteljo in v hosto; pozabil sem nanje, ležal sem v travi pod tepko in gledal oblake, ki so beli in nežni leteli preko neba... Potem so me hoteli napraviti za vrtnarja..." A tudi za vrtnarja ni bil. Postal je ministrant in sanjal o Ljubljani.

"Najlepša podoba mojih mladih sanj je bila Ljubljana. Vse se je razmahnilo, vse na široko razmeknilo v prsih, kadar sem pomislil na njo. Niso mi veliko pripovedovali o nji; sam sem si bil ustvaril podobo, ki je bila silajna brez primere. Bral sem pač tudi o cesarskem Dunaju in o drugih velikih mestih, še bolj daljnih in tujih, ki so se solnčila tam nekje v praznini, onkraj sveta. Ali to so bile zgolj pravljice, pač lepe, toda izmišljene in mnogo bolj neverjetne kakor prigode in junaštva Petra Klepeca. Kolikor je bilo lepote v meni, kolikor svetlobe, z vso sem bil ovenčal in obzaril Ljubljano. In Ljubljana je v resnici bila, je živel, še prav blizu. Ob jasnih dneh sem videl njen mili topli odsvit že z vrha Svete Trojice. Mesto samo je zakrival očem temni hrib nad logom, občutilo pa ga je srce v ljubezni in koprnenju."

Cankar je postal glasnik teh bednih in zapuščenih. Stopil je med nje, kakor da so ga pričakovali, kajti prihajal je njihov čas.

Med narodom in ljudstvom je rastele konce stotletja naš tretji stan, to so bili oni, ki niso bili niti inteligenca, niti meščani, niti kmetje, niti vaščani, oni, ki so polnili predmestne ulice, prebivali po zakotjih starih hiš, se skrivali po zatohlih podzemskih in podstrešnih prostorih ter gledali od daleč slavnostne sprejeme in narodne veselice, od blizu pa uživali ropot strojev iz novosezidanih tovarn in prah in dim, ki je polnil noč in dan njihova bivališča; oni, ki so izginjali ob dnevnih svetlobi v podzemski svet, da dvignejo iz njega dragocene zaklade, ki služijo za napredek in kulturo človeštva; oni, ki so odšli na pot, ker jim mati zemlja ni dala kruha in so ga iskali po cestah, premišljujoči o krivičnosti sveta, in oni, ki so ostali doma in služili vse življenje trdim gospodjem, a sami so na starost ležali in umirali po hlevih in občinskih ubožnicah.

Od dne do dne je rastle njih številno po mestih in po deželi, napolnili so vse ceste in pota; brez dela in domovine so iskali delo in kruha, niso bili niti narod niti ljudstvo—bili so proletarijat. A izšli so iz našega ljudstva, bili so del naroda. Nastalo je socialno vprašanje. Ne more se reči, da ga nismo opazili. Že Stritar je zapel pesem delavca, ki v "Postopacemih modrovanjih" je razkrival bedo velikega mesta. Toda krušna vprašanja se slabo rešujejo s pesmimi in modrovanjem. Zato so prišli agitatorji in organizatorji, ki so prinesli delavskim množicam novo evangelij in oznanjevali, da za delavca ni ne naroda ne domovine, kajti vsa zemlja je skupna last vseh, ki na njej delajo. Zato naj se združijo vsi, ki z žulji svojih rok dvigajo in množijo zemeljske zaklade, proti onim, ki te zaklade brez dela in truda uživajo. In mase so šle za tem novim evangelijem.

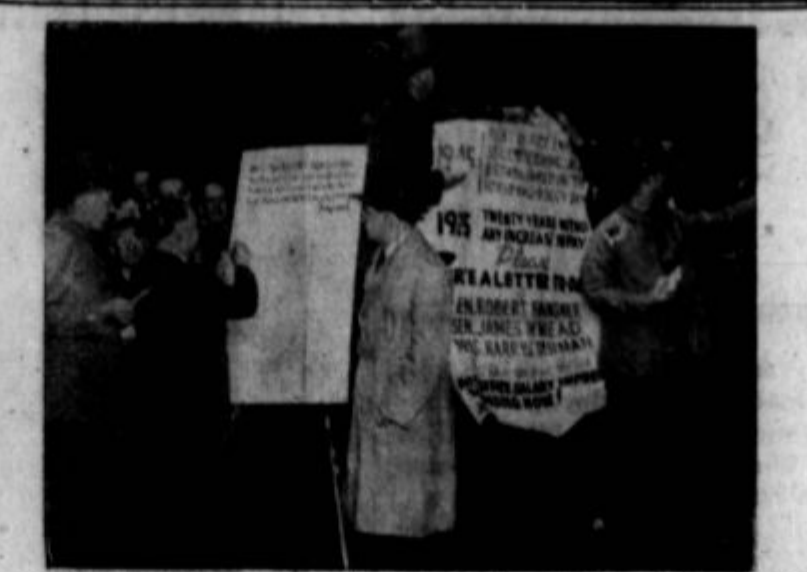
(Se nadaljuje)

Agrarne reforme v Rumuniji

Veleposestva razdeljena med kmete

Bukurešta, Rumunija, 7. jul.—Poljedelski minister je v razgovoru z dopisnikom ruske časniške agenture Tass orisal napredek v izvajanju agrarnih reform. "Vse prejšnje rumunske vladne so obljubovale zemljo kmetom, toda edino sedanja vlada, ki ima oporo pri vseh naprednih elementih v deželi, bo lahko izpolnila obljubo," je rekel minister. "Lahko trdimo, da smo dosegli že velike uspehe. Oni, ki so bili brez zemlje in oni, ki so jo imeli malo, so jo dobili in jo že obdelujejo. Vsa posestva, obsegajoča 50 in več hektarov, so bila razdeljena. Ta vključujejo cerkevna, grofovska in ona, ki so jih posedovali Nemci in rumunski fašisti."

Program agrarnih reform se je začel izvajati zgodaj pomladi, da so imeli ljudje priliko za oranje in sejanje. Ljudje so dobili zemljo na lahko plačila v obrokih.

Poštni uslužbenci v New Yorku so napravili poulične demonstracije v agitaciji, da kongres sprejme predlog za zvišanje plač. Poštni uslužbenci niso dobili nobenega zvišanja še več kot 20 let.

Negotovost goji mržnjo

Piše Pearl S. Buck

(Pearl S. Buck, predsednica Vzhodne in zahodne zveze in poznana novelistka, je dovolila organizaciji Common Council for American Union, da prevede sledeči članek (izvirno napisan za "Labor Report") v skrajšani obliki. Članek bo, tako smo prepričani, zanimal naše čitatelje.—Urednik.)

Na stotisoče besed je bilo že napisanih in izgovorjenih o predmetu, tikajočem se verske in rasne diskriminacije, toda besede same na sebi ne izpolnijo svoje funkcije, ako dajejo zgolj informacije, a ne razgibljejo misli, če niso dovolj prepričevalne, da bi tudi vodile v akcijo.

Kar se tiče informacij glede diskriminiranja ali zapostavljanja, smemo reči, da je o tem danes dobro poučen ne le vsak odrasčen človek v Zd. državah, ampak celo najbrž vsak povprečen otrok; vsakdo ve, da je versko in rasno zapostavljanje nesmiselno, nepravilno in nevarno. Ali ker besede o tem predmetu ne preidejo v akcijo ali ne dosežejo vira akcije, je mnogo ljudi, ki nadaljujejo z diskriminiranjem napram ljudem, ki so bodisi drugačne barve, vere ali narodnosti nego oni sami.

Celo navadna vsakdanja razsodnost ne preprača teh ljudi, da bi morali prenehati z diskriminiranjem. Večina ljudi na svetu danes je temne polti, ne bele. Iz sedanje vojne se bosta dvignili na površje dve deželi, močni in pripravljeni, da zavzamejo vodilni mesti med narodi sveta; dve deželi, ki imata skoro polovico svetovnega prebivalstva in nekaj najbogatejših naravnih virov na svetu. Prva od teh dveh dežel je Kitajska, a druga Indija. To sta dve najstarejši civilizaciji, ki obstajata. Kljub temu pa beli ljudje neprestano zagrešujejo diskriminiranje napram Kitajcem in Indijcem zaradi barve polti, ter tako obe ljudstvi odtujujejo.

Dobro je tudi pomniti, da v naši lastni hemisferi imamo Latinsko Ameriko, ki je sestavljena iz dežel, katere ne poznajo zapostavljanja zaradi barve polti in te dežele ne odobravajo zapostavljanja, ki je v tem oziru razširjeno v Zd. državah—zapostavljanje, ki je v resnici krši smernice dobre sosedstva, ki ga želimo za trajno vzpostaviti s temi deželami. Vemo pa, da zavis mir, ki ga želimo imeti v bodočnosti v naši deželi, od odnosa med nami in tujci, ki so jih posedovali Nemci in Latinske Amerike. Brez dobre volje med narodi je vojna neizogibna, navzlic temu je mnogo ljudi, ki raje drže svoje stare predsodke in odklanjajo dobro voljo.

Večina ljudi tudi ne mara poslušati znanstvenikov. Tekom

dobitev pravic za Kitajce kot za Poljake ter za vse druge ljudi na svetu, torej tudi za ljudstvo Združenih držav. Nobena dežela ni v resnici varna, ako ni zagotovljena varnost za vse...

Čas majhnih stvari, delnih uspehov je za nami. To, kar belci trdijo, da je potrebno zanje, je ravno tako potrebno za ljudi temne polti. Katoličan in žid morata imeti isto varnost v družbi kot protestant ali pa mohamedanec. Le tako bo mogoča varnost za vse.

Zelela bi videti spojitve vseh posameznih prizadevanj za odpravo predsodkov v eno koncentrirano prizadevanje, ki bi stremelo za tem, da odstrani vzroke bojazni. Enakopravna družba ter enakopravna ekonomija sta mogoči v demokraciji, v kateri živimo, sta neobhodno potrebni, ako naj demokracija postane dejstvo za vse polti, vere in narodnosti.—FLIS.

Konec zamejnih vlad v Londonu

Napisal Donald Bell

Vsa Evropa se nagiblje na levo. To gibanje je mnogo bolj očividno v vzhodnih deželah Evrope, toda na zahodu se je tudi že pokazalo. Prizadete so vse dežele, velike in male, premagani prav kot zmagovalni narodi.

Prva zmaga levice v Evropi je bila likvidacija zamejnih vlad. Konec teh "londonskih" vlad in ustanovitve režimov "ljudske fronte" v vseh deželah sta le prva dva koraka, ki Evropo še dolgo nista privedla nazaj v normalno stanje razvoja. Zda, ko so obnovljene nekatere legalne predpostavke, stoji Evropa pred periodo volitev, o katerih sodijo vsi opazovalci, da bodo ustvarile parlamente, ki bodo socialistična in komunistična gibanja v vseh deželah le ojačali. Saj so celo srednji stanovci precej dalekosežno spravljani z uvedbo nekaterih zahtev socializma.

Zamejne vlade so imele vse dvojen namen: prvič, nadaljevati odpor proti nacističnemu zavojevanju, drugič, čuvati stari socialni red. Kar je zanimivo, je to, da je prvi cilj pobijal drugega. Čim več je bilo uspeha v borbi za svobodo, tem več je bilo odpora proti staremu redu. Skoro vse zamejne vlade so naletele na odpor doma.

Ko bo nova poljska vlada priznana, bo izginila zadnja zamejna vlada. Diplomatična igra priznanja ali nepriznanja vlad narodnega edinstva, ki so bile ustanovljene na domačih tleh, se je tudi več ali manj končala.

Velika Britanija in Zedinjene države Amerike sta se zaman upirali temu narodnemu gibanju. Kljub temu pa bi bilo napačno trditi, da sta anglosaški sili izgubili svojo prvo bitko proti Sovjetski uniji, ali da sta jo popolnoma izgubili. Njihov prvi in poglavitni cilj je bil, da se preprečijo krvave revolucije. Ta cilj je bil dosežen, v nekaterih slučajih z aktivno podporo Sovjetske unije, v drugih pa ne, da bi se bila upirala. Svoj vpliv pa so Rusi izkoristili v vseh slučajih v svrhu preprečevanja uporov in so dajali komunističnim pokretom nasvete v smislu reformizma.

Večje neuspehe so doživele zahodne velesile, ker so se oprile napačnih ljudi. Tako se nam je pripetilo, ko smo preveč podpirali generala Girauda in tako poginili de Gaulle v roke ljudske fronte, v kateri so se nahajali tudi komunisti. Še hujše napake pa je delala Velika Britanija, ki je v vseh slučajih podpirala zastarele monarhije. Grška EAM ne bi bila nikdar

postala tako mogočna, ako ne bi bili Angleži pokazali, da namepravajo kralja Jurija vsiliti narodu nazaj. Italijanski levčarski pokreti se imajo zahvaliti le sovražstvu napram Savojski dinastiji za svojo moč in svojo slogo. Ako belgijski kralj ne bo prejel od Angležev nasveta, da se odpove prestolu, se bo kmalu pojavil mogočen ljudski odpor proti dinastiji sami. Le na Nizozemskem in Norveškem sta kraljevi hiši ohranili nekaj svoje priljubljenosti. Toda norveški kralj Haakon je vendarle previdno poveril dvoje minister-skih mest komunistični stranki.

Nova Evropa bo v veliki meri republikanska, pri čemer je važno poudariti, da ta politična smer ne prevladuje le na ruski strani evropskega kontinenta. Ta republikanska smer pa je vendar le simbol mnogo globlje-ga gibanja v Evropi, katerega cilj je državni socializem. Tudi to ni omejeno le na vzhodno Evropo. General de Gaulle je že dne 3. septembra 1944 izjavil naslednje: "Veliki viri narodnega bogastva ne bodo izkoriščani in usmerjeni v dobrobit le nekaterih, temveč v korist vseh..." Pozneje je to obljubo le deloma izvedel, češ, da je treba počakati na izid prvih volitev. Celo v zmagovalni in ponosni Britaniji je postal državni socializem predmet volilnega boja.

Londonske zamejne vlade so bile likvidirane v glavnem le radi tega, ker se niso hotele vkloniti tako izraženi ljudski volji. Treba jih je bilo torej ali prenoviti ali pa razpustiti. Merodajna za to nikakor ni bila podpora te ali one velesile, temveč le volja naroda. Sovjetska unija se temu političnemu gibanju ni upirala in ga ponekod celo podpirala, ter je tako navidezno izvajala svoj prvi uspeh v povojni dobi. Ako zahtodne velesile ne bodo podpirale teh progresivnih elementov, bodo po svoji lastni krivdi izpodkopale svoj prestiž.—ONA.

Poljaki praznovali ustanovitev nove vlade

New York.—ONA—Lubiński domači rok je poročal 29. jun., da bo prirejen velikianski shod v proslavo ustanovitve nove poljske vlade narodnega edinstva, in sicer v nedeljo ob 11 dop. v Varšavi na gledališkem prostoru. Poročilo, katero prinaša komisija za federalne komunikacije, pravi, da sta odbor za koordinacijo poljskih političnih strank in varšavske mladinske organizacije pozvala ljudstvo, naj se v nešteti tisočih udeležih tega shoda.

"Prihod naše nove vlade je smrtni udarec vsem onim reakcionarnim silam, katerim je narod s studom obrnil hrbet," je dejala omenjena radio oddaja. "Na tej veliki narodni manifestaciji bo narod pokazal svoja prava čustva."

Alli ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

MEAT POINTS

VIAL		STANDARD CUTS	
1	LEG	10	25%
2	SHOULDER	10	15%
3	BALANCE	10	15%
4	FLANK	10	15%
5	BRISKET	10	15%
6	SHANK	10	15%
7	SHANK	10	15%
TOTAL 100%			

FROM ALL PARTS YOU CAN SAVE VIALS THAT TO 25% CHANGE FOR CASH AND EXTRA BATHON POINTS

Mornarji gasijo ogenj na ameriški bojni ladji Saratoga, ki je bila zadeta od bombe iz zraka pri otoku Iwo.

Naznanilo in zahvala

S tušnim srcem naznanjam sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je preminul naš ljubljani soprog in oče

JOSEPH PORENTA

Umrl je 26. junija 1945 ob starosti 59 let. Rojen je bil 19. marca 1886 v Jugoslaviji. V Ameriko je prišel leta 1906. Pokopan je bil dan dr. št. 109 S.M.P.J. Pokopan je bil 29. junija t. l. ob veliki udležbi prijateljev. Ob tej priliki se šelim iskreno zahvaliti vsem, ki ste mojemu pokojnemu možu podarili vence in cvetice v sadnji podrav. Enako tudi onim, ki ste dali na raspolago avtomobile za sprevod na mirovdvor in vsem, ki ste mi na kateri koli način pomagali ob uri teške žalosti. Ljubljani mož in oče, počivaj v miru in lahka naj Ti bo ameriška zemlja. Ostal nam bo v trajnem spominu.—Zaljubljeni ostali: Mary Porenta, soprnica; Alice, Helen, Edward in Anna, otroci vsi v Nokomis, Illinois.

JAPS USE LAND MINES AGAINST LOW-FLYING YANKS

IN ONE OF THE FIRST STRAFING MISSIONS on a Jap mainland target, P-51 Mustangs of the American Seventh Fighter Command attacked the Kanoya East Airfield in southern Kyushu Island—to be met by the bursts (at left, in front of buildings) of electrically-controlled land mines used by the Japs as a new and futile form of defense. This "gun-camera" photo was made from a plane flown by Lt. Lawrence J. Lortie of Issaquah, Washington. This is an official U. S. Army Air Forces photo.

vič objel. In vsi so ju na novo blagoslovili in jima na novo častitali.

Zdaj je prišla večerja, in prišli so tudi godci, ki so bili že naročeni. Rudolf pa je videl kakor v zrcalu svoj lastni obraz v obrazu svojega sina. Oba deda in obe babici so jokali vesela. V vsi hiši ni bilo prostora, kjer bi ne bila odmevala radost, sreča in veselje. Čeprav pa je noč na svojih lahkih črnih perutih naglo letela, se je zdelo Rudolfu, da se pomika dalje ne s perutmi, ampak z bergljami—tako je hrepenel po trenutku, ko bosta z nevesto sama.

(Dalje prihodnjic)

Razni mali oglasi

POTREBUJEMO dekle ali ženo za hišna dela. Kuhanje. 6 dni v tednu. Doma ob večerih. Plača \$30.00. Wabash 0045.

DELO DOBE HIŠNICE

“JANITRESSES” ŽENSKE ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer. Vojno nujna industrija.

Rabimo tudi pomočnice v jedilnici

VPRAŠAJTE pri:

ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY

“EMPLOYMENT OFFICE” ZA ŽENSKO

Street Floor 309 W. Washington Street

WHERE THE FUEL GOES

A PURSUIT PLANE, at a cruising speed of 200 m.p.h. requires one gallon of gasoline for every four miles of flight.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. . . Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne . . . Cene smerna, uniljsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . Chicago 23, Illinois TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijetej eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno leto naročino. Če va člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 na tednik, se jim to prijetej k naročini. Torej sedaj ni vroka, reči da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo—Vsaj kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	\$6.00	Za Chicago in okolico je	\$7.50
1 tednik in	4.00	1 tednik in	6.50
2 tednika in	7.50	2 tednika in	11.00
3 tednike in	11.00	3 tednike in	15.00
4 tednike in	14.50	4 tednike in	19.00
5 tednikov in	18.00	5 tednikov in	23.00
		Za Evropo je	\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družstva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročini od sledetil članov moje družine:

2. _____ Čl. družstva št. _____

3. _____ Čl. družstva št. _____

4. _____ Čl. družstva št. _____

5. _____ Čl. družstva št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik Star naročnik

WAC MEETS FRENCH GRANDMOTHER

A HAPPY MEETING IN PARIS is celebrated by Wac Sgt. Jeanne A. Bolla, Crystal Springs, Miss., as she places her arm about the shoulder of her 80-year-old grandmother, Mrs. Marie Lapeyre, of Tria. They met for the first time after Sgt. Bolla had communicated with her aged relative and brought her to the French capital.

IZ MODERNEGA SVETA

Spisal F. S. FINŽGAR

(Nadaljevanje)

“Nikakor nisem zadovoljen. Popolnoma nesrečni smo, da bi bil navedeni vzrok podloga sedanemu gibanju. V kolikor je meni znano, bi bil vzrok prav nasproten. Delavec ječ pod kapitalom. Masa je vpognjena do tal—ali zlomiti se tako sila ne da. In sila zbudila vedno protisila in ta divja protisila je lahko pogubna za delodajalca in za delavca. Zato trdim še vedno, da je naloga izobraženstva in prav posebno onih, ki so v neposrednem stiku z delavci, da se zanje zavzamejo.”

“Teorija, gospod doktor, sama teorija! Kaj bi bilo z disciplino, kaj z ugledom, če bi se tako ravnalo! Recimo, da bi bil slučaj, o katerem govorimo, krivičen. Ugled zahteva, da vsi branim nadzornika. Kdorkoli je proti, ruši disciplino!”

“Da, disciplina!” Nadzornik je kot zmagovalec izgovoril to besedo.

Zdravnik se je obrnil proti njemu.

“Če se dene divjemu biku roč skozi nos in se otvaze zanj na verigo—tega jaz ne smatram za disciplino.”

Direktor je bil za te besede nekoliko užaljen.

“Gospod doktor, vi ste si pridobili že mnogo ugleda po okolici kot izborni zdravnik. Prosim, ostanimo vsak pri svojem in bodimo prijatelji!”

“Kolikor bo mogoče, vedno, gospod ravnatelj. Želim pa samo, da se ne bi kdaj bridko spominjali današnjega datuma. Moj poklon!”

Ko je zdravnik odšel, je zavladal med ostalimi molk. Nekaj jih je pretreslo.

“Ne rečem, dober človek je, življenja pa ne ume. Celo škodovati nam utegne!”

“Gospod ravnatelj, to je moje davno prepričanje.”

Nadzornik je porabil priliko, da bi zbudil sum zoper zdravnika.

“Jaz bom pazil nanj! Meni se zdi silno slavo-hlepen. Nalaise se zaplete in nam poruši disciplino, da bi ga ljudje hvalili in slavili. Naše izgube, kaj mu mar! Pobere in gre! Da bi ga nikdar ne bilo v tovarno!”

Ravnatelj ni nič odgovoril. Nejevoljen se je obrnil k pisalni mizi. Uradnika sta šla v svoje sobe.

Dr. Sluga je bil razočaran. Prepričan je bil, da se stvar kako ugodno uredi in reši. Ali ves načrt mu je bil debelo prekrižan. Zato je tudi v hipu sklenil, da se prične nalašče vmešavati med delavce, da jim hoče pomagati in svetovati, kjer in kakor bo mogel. Sklenil je, zasledovati delovanje nadzornikovo in ob priliki glasno razodeti vse krivice.

Naenkrat je v njem oživilo vse nekdanje navdušenje in sam nad seboj se je jezil, da doslej ni še ganil z mezincem. Šel je naglo čez dvorišče mimo direktorjevega paviljona v svoje stanovanje. Čutil je, da so ga ponižali, vedel je, kako si nadzornik mane roke. In to ga je še najbolj dražilo. Pred paviljonom je srečal Pavlo. Pozdravil jo je dostojno, vendar nekam malomarno. Zganilo se je sicer v njem, ali jeza, da je ona hčerka tistega, ki mu je najboljšje namenena vrgel v obraz “le čevlje sodi naj kopitar,” ta jeza je porušila v njem vse. Jezilo ga je, da se je sploh kdaj brigal zanjo. V sobi je pa na glas hvallil Prosenca, da mu je tako pametno svetoval. Sicer bi se bil morda prenačil.

Pavla je s finim ženskim čutom zapazila v mrzlem pozdravu nenadno izpremembo. Šla je k Almi in sedla k njej na altano, kjer je ona slikala.

“Alma, ta doktor je strašen človek!”

“Zakaj?”

“Srečal me je in še pogledal me ni! Komaj da je dvignil klobuk! Tako kmetiški je.”

“Ne sodi tako hitro! Morda je bil razburjen ali zamišljen. Mož vendar ne more biti vedno sladak kot bonbonček!”

“Ne, to je bilo sirovo! Pravim ti, žaljivo je bilo. Kakor bi se mu kdo silil. Takih napetežev so polne vse ulice!”

Almi je sestrina jeza zelo ugajala. Kako je Pavla doslej govorila o zdravniku! Alma ji je morala čisto ugovarjati, da ni zbudila v njej ljubosumnosti. In danes je prav s to jezico jasno pokazala, da ji zdravnik ni nikakor človek, za katerega se ne briga, marveč da je v njej gorela ljubezen do njega, ki je ne more utajiti.

“Pavla, meni pa moški, ki je često zamišljen, veliko bolj ugaja, kakor kak večni kleptalec.”

“Kdo ga pa silil, naj govori? Toda dostojen naj bo, kot se spodobi, ne pa tak kmet!”

Pavla je skrčila ustnice, kakor bi jih grizla. Alma jo je pogledala čez ramo in se ji glasno nasmejala in mirno slikala dalje.

“Ali si čudna, Pavla! Kar ti zahtevaš od moških, to je včasih že smešno!”

“Otrok, tebi je pa vsak drav dober!”

“Bravo, le naprej! Ne veš, kako si lepa, kadar si jezna!”

“Zato imaš starejše nazore—moji so mlajši, recimo modernejši!”

Alma je odložila čopič in paleta ter sedla tesno k Pavli.

“Torej ti, stara tetka, poslušaj, kakega moža si želiš imeti tale otrok.”

Alma je poljubila Pavlo in ji ovila roko krog vratu.

“Le poslušaj, moj mož bo tak-le:

Govoril bo malo, pa veliko mislil. Sedel bo pri pultu in bo študiral in pisal in tuhtal velike modrosti. Tedaj bom jaz hodila po prstih v drugi—tretji sobi in še zakašljala ne bom. Ko pa preneha z delom, tedaj pohitim k njemu v naročje in bom taka, kakor bo želel: otročja, ljubezniva in navna kakor institutka, ali pa morda kakor doktor filozofije. In če me tri dni ne pogleda, kadar bo zamišljen in v delu, mu ne zamerim čisto nič. Zamega moža hočem imeti. Beži, beži, zaradi puhlega pozdrava bi se jezila! Saj izobražen človek ni trgovski pomočnik, ki se še v spanju priklanja!”

“Brljačica!—Papa gre. Tudi on je slabe volje. Kašlja! Hitro v obednico!”

Gospodični sta šli pozdravljat papa, ki je nekaj zamrmral in šel naravnost v obednico.

Pri juhi je vladal splošen molk, papa je bral časnik.

Poznali so ga vsi, da je slabe volje. In tedaj ga ni bilo varno ogovarjati.

Pri črni kavi mu je Pavla prižgala smotko in ga pogladila po licu.

“Papači, bodi dobre volje!”

“E, večne sitnosti!”

“Zopet kak nered v tovarni,” je poizkušala rahlo mama.

“Nered, nered, seveda je in bo še večji. Ta-le zdravnik je—kaj je—eksaltnar teoretik.”

Vsi so napeto poslušali. Mama se je bala, da se izjalovi ugodna partija. Pavla se je v slučajni jezi veselila, da Papa zabavlja čez zdravnika, Almi je bilo pa tako skrivnostno neugodno, ker je bil dr. Sluga skriti idol njenega srca.

“Pa res čuden človek!” omeni Pavla. “Mene še pogledal ni danes!”

(Dalje prihodnjic.)

TRI NOVELE

Miguel Cervantes

Prevedel dr. Ivo Šorli

Moč krvi

(Nadaljevanje)

Joj meni ubogi grešnik! Res lepo ravnam s svojimi gosti! Pojdite—in srekla enemu izmed slug—in sporočite gospe Doni Leokadiji, naj blagovoli kar po domače počastiti našo mizo, kjer so vsi navozčji moji sinovi in njeni služabniki!

Vse to je bilo v njenem načrtu, in o vsem je bila že obveščena Leokadija, ki je vstopila takoj na to ter vse iznenadila, kakor da je prišla med nje prikaznik, ki hoče pokazati, kaj zmora naravna krasota, če jo izpopolni še zunanji nakit. Ker je bilo pozimi, je bila oblečena v črn žamet, ves posejan z zlatimi in bisernimi gumbi ter z dijamanti okrog pasu in vratu; za okras glave so ji služili njeni lastni polni in zmerno svetli lasje, spleteni v kite in kodre ter tako prepleteni z blestečimi dijamanti, da so slepili oči, ki so jih hotele občudovati. Leokadija je bila vitka, a krepke rasti. Za roko je vodila svoje-

ga sinčka, pred njo pa je stopalo dvoje deklet, ki sta jo obveščevali z dvema voščenicima svečama v srebrnih svečnikih.

Vsi so vstali, da se ji poklonijo, kakor da se je prikazalo čudežno bitje iz drugega sveta. Nobenemu izmed vseh, ki so stali v zmedenem občudovanju pred njo, ni od samega začudenja hotela beseda iz ust, da bi jo nagovoril. Leokadija se pe z ljubko dražestjo in prisrčno vljudnostjo vsem priklonila, Estefanija pa jo je prijela za roko in jo posadila zraven sebe in nasproti Rudolfa. Dečka so deli zraven njegovega deda.

Rudolf, ki je zdaj lahko bolj od blizu občudoval neprispodobljivo Leokadino lepoto, si je rekkel sam pri sebi: “Če bi imela tista, ki mu jo je izbrala moja mati za nevesto, samo polovico te lepote, bi bil jaz najsmrenejši človek na svetu! Bog se usmili—ali je to sploh človeško bitje? Ali ni temveč angel v človeški podobi?” A pri tem se je pogrezala sladka Leokadijina podobna skozi njegove oči v njego-

vo srce in ga je vsega bolj in bolj prevzemala.

Njej pa, ki ji je bil med večerjo tako blizu on, katerega je ljubila že zdaj bolj od luči svojih oči, in ki se je lahko večkrat skrivši ozrla nanj, so vstajali v srcu spomini na vse to, kar je bilo med njim in njo. In upanje, ki ga ji je bila zbudila njena mati z obljubo, da bo njegova nevesta, je začelo pešati; zakaj bala se je, da uniči nesreča, ki jo je preganjala do sedaj, tudi to obljubo njegove matere. Potem jo je stresla tudi misel, kako blizu je trenutek, ko se odloči, ali bo za vedno srečna ali za vedno nesrečna.

Te misli so bile tako žive in ta ugibanja tako razburljiva, da so ji stisnili srce kakor v klešče; naenkrat jo je obliil mrzel znoj, smrtno je prebledela in pred očmi se ji je stemnilo, da je morala nasloniti glavo v naročje Done Estefanije. Ta pa je takoj spoznala, da se bo zgrudila, in jo je vsa prestrašena še pravočasno ujela.

Vsi so planili na noge in zapustili svoje prostore, da bi ji pomagali. Največ sočutja pa je pokazal Rudolf; zakaj da bi prišel prej do nje, se je dvakrat spotaknil in prevrnil. Toda niti s tem, da so jo odpeli, niti da so jo škropili z vodo v obraz, se